

Tweede inventarisatie inzet NL-Alert 2018-2022

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2023

Auteur(s)	M. Bakker
Met medewerking van	C. Koenen
Contactpersoon	M. Bakker
Opdrachtgever	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Datum	17 juli 2023
Foto cover	ANP

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Samenvatting

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het lectoraat Crisisbeheersing van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid in het kader van het programma NL-Alert gevraagd een inventariserend onderzoek uit te voeren naar de inzetten van NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022. Het doel is om een beeld te krijgen van de inzet van NL-Alert tijdens incidenten en daarbij te bekijken in hoeverre NL-Alerts voldoen aan de zes componenten uit het Inzet- en beleidskader NL-Alert. De centrale vraag van het onderzoek luidt: *Bij wat voor incidententypen is NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022 ingezet en wat is de kwaliteit van deze berichtgeving?*

Het blijkt dat in de jaren 2018 tot en met 2022 NL-Alert bij 339 incidenten ingezet is, verreweg het vaakst bij brand. Dit betekent dat NL-Alert gemiddeld 68 keer per jaar is ingezet, meestal bij GRIP-1 incidenten, maar ook vaak bij incidenten waarbij geen sprake was van GRIP-opstapeling. Er zijn grote verschillen zichtbaar tussen de veiligheidsregio's wat betreft de frequentie waarmee ze NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022 hebben ingezet: veiligheidsregio's Friesland en Groningen zetten NL-Alert het meest in en Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland het minst. Net als in eerdere jaren, wordt NL-Alert het minst vaak ingezet tijdens de nacht. Het aantal incidenten waarbij NL-Alert is ingezet om te ontalarmen is afgenomen van 72 % in 2018 tot 50 % in 2021 en 2022. In de periode 2018 tot en met 2022 is er drie keer een landelijk NL-Alert verstuurd; in alle drie de gevallen was sprake van een ernstig incident met landelijke impact.

Slechts 44 % van de verstuurde NL-Alerts voldoet aan alle zes componenten uit het Inzet- en Beleidskader. Opvallend is dat – net als bij de eerste inventarisatie van NL-Alert – in meer dan een derde van de NL-Alerts informatie over de locatie onvolledig was of ontbrak. Ook opvallend is dat in eerste NL-Alerts vaak wél de locatie volledig wordt weergegeven, maar dat deze in de aanvullende NL-Alerts regelmatig ontbreekt. Anders dan tijdens de eerste inventarisatie van NL-Alert het geval was, is dat de informatie-component inmiddels niet meer optioneel is. De resultaten laten echter zien dat in bijna een derde van de NL-Alerts – met name in eerste NL-Alerts en ontalarmingsberichten – een doorverwijzing ontbreekt.

Inhoud

	Samenvatting	3
	Inleiding	5
1	Analyse per incident	8
1.1	Aantal incidenten	8
1.2	Type incidenten	8
1.3	Ontalmeringsbericht	9
1.4	Tijdstip van inzet NL-Alert	10
1.5	Aantal inzetten per veiligheidsregio	11
2	Analyse per NL-Alert	13
2.1	Aantal NL-Alerts per jaar	13
2.2	Componenten van een NL-Alert	13
3	Conclusie en aanbevelingen	16
3.1	Inzet NL-Alert bij incidenten	16
3.2	De verzonden NL-Alerts	17
3.3	Aanbevelingen	17
	Literatuurlijst	19
	Bijlage 1 Componenten NL-Alert	20

Inleiding

Achtergrond

De overheid is ervoor verantwoordelijk om mensen in de omgeving van een incident te waarschuwen en/of te informeren. Het alarmeren van inwoners is van belang om slachtoffers te voorkomen en schade te beperken. NL-Alert is een van de systemen die ingezet kunnen worden om inwoners te alarmeren. Met NL-Alert worden mensen die zich in de directe omgeving van een incident bevinden op de hoogte gesteld van wat er aan de hand is, hoe het beste gehandeld kan worden en waar meer informatie te vinden is. NL-Alert wordt in principe alleen ingezet tijdens incidenten, rampen of crises, of in de direct daaraan voorafgaande fase van acute dreiging. Er dient sprake te zijn van een levens- of gezondheidsbedreigende situatie die vraagt om direct handelen, die een fysieke bedreiging vormt of mogelijk voor grote maatschappelijke onrust of ontwrichting kan zorgen. De informatiebehoefte van inwoners is daarbij leidend.

Vanaf de start van NL-Alert in 2012 tot en met 2022 is NL-Alert bij zo'n 570 incidenten ingezet. In 2018 is een eerste inventarisatie uitgevoerd naar de inzet van NL-Alert in de periode 2013-2017 (Bakker, Katab, van Duin & Wijkhuijs, 2018). Uit dat onderzoek blijkt onder andere dat NL-Alert steeds vaker wordt ingezet bij incidenten om mensen te waarschuwen en dat NL-Alert vooral wordt ingezet bij branden. Bij zo'n driekwart van de incidenten waarbij NL-Alert wordt ingezet, wordt ook een ontalarmeringsbericht via NL-Alert gestuurd om mensen te laten weten dat de situatie weer veilig is. Iets meer dan de helft van de NL-Alerts voldoen aan alle componenten uit het Inzet- en Beleidskader NL-Alert (NCTV, 2015). Dit betekent dat tevens een groot deel van de NL-Alerts daar niet aan voldoen. Dit komt voornamelijk doordat in bijna de helft van de NL-Alerts informatie over de locatie onvolledig was of ontbrak.

Doel- en vraagstelling

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft het lectoraat Crisisbeheersing van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) in het kader van het programma NL-Alert gevraagd een inventariserend onderzoek uit te voeren naar de inzetten van NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022. Het doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de inzet van NL-Alert tijdens incidenten en daarbij te bekijken in hoeverre NL-Alerts voldoen aan de zes componenten uit het Inzet- en beleidskader NL-Alert (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2022). Volgens dit kader dient een NL-Alert minimaal te bestaan uit een afzender, een datum en tijdstip, een omschrijving van het risico dat zich voordoet, de locatie (regio / plaats en locatie / straat), een handelingsperspectief en een doorverwijzing naar aanvullende informatie (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2022). De resultaten van het onderzoek worden gebruikt voor het vakbekwaamheidsprogramma NL-Alert en om te bepalen of er aanpassingen nodig zijn in het Inzet- en Beleidskader NL-Alert.

De centrale vraag van het onderzoek luidt:

Bij wat voor incidententypen is NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022 ingezet en wat is de kwaliteit van deze berichtgeving?

De volgende deelvragen zijn geformuleerd:

- > Bij hoeveel en welk type incidenten wordt NL-Alert ingezet?
- > In hoeverre wordt NL-Alert ingezet om te ontalarmeren?
- > Op welk moment van de dag wordt een eerste NL-Alert verstuurd?
- > Hoe vaak maken de 25 veiligheidsregio's gebruik van NL-Alert?
- > Hoeveel NL-Alerts worden er per jaar verstuurd?
- > In hoeverre voldoen de verzonden NL-Alerts aan de zes componenten uit het Inzet- en Beleidskader NL-Alert?

Aanpak

Informatieverzameling

Om een database te maken, zijn gegevens over de inzet van NL-Alert op twee manieren verzameld. Ten eerste heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid ons alle inzetrappportages van NL-Alert ter beschikking gesteld over de periode 2018 tot en met 29 juni 2020. De NL-Alerts vanaf 30 juni 2020 tot en met 31 december 2022 zijn verzameld via de website www.crisis.nl. Ten tweede is informatie verzameld op basis van mediaberichten. Zo zijn onder andere de volgende gegevens verzameld:

- > het aantal keer per jaar dat NL-Alert is ingezet
- > het type incidenten waarvoor NL-Alert werd ingezet
- > het GRIP-niveau
- > het aantal NL-Alerts per incident
- > de aanwezigheid van vereiste componenten per NL-Alert.

Analyse

Om de database gereed te maken voor de data-analyse is eerst een aantal bewerkingen uitgevoerd op de brongegevens. De resultaten voor het type incident zijn gelabeld in categorieën. Daarnaast is de inhoud van de NL-Alerts gelabeld op basis van de componenten uit het Inzet- en beleidskader NL-Alert. Tevens is geregistreerd of na het incident een zogenoemd ontalarmeringsbericht is verstuurd om te melden dat de situatie weer veilig is. Dit wordt ook wel een afmeldingsbericht genoemd. Ten slotte is een definitieve database vastgesteld die gebruikt is voor de verdere analyse.

De tweede stap in de analyse bestond uit een frequentieanalyse per item. Hiervoor is een onderscheid gemaakt tussen items op incidentniveau en items op NL-Alert-niveau. De kenmerken van het incident zijn geanalyseerd op basis van het totaal aantal incidenten (N= 339). De kenmerken van de NL-Alerts zijn geanalyseerd op basis van het totaal aantal verstuurd NL-Alerts (N= 633).

De derde stap bestond uit een nadere analyse naar mogelijke samenhang tussen verschillende items. Hiervoor zijn kruistabelanalyses uitgevoerd. Dit is met name gedaan om te onderzoeken of zich bepaalde ontwikkelingen hebben voorgedaan met betrekking tot de inzet van NL-Alert over de jaren heen. Ten slotte zijn er waar relevant vergelijkingen gemaakt met de eerste inventarisatie van NL-Alert (Bakker et al., 2018).

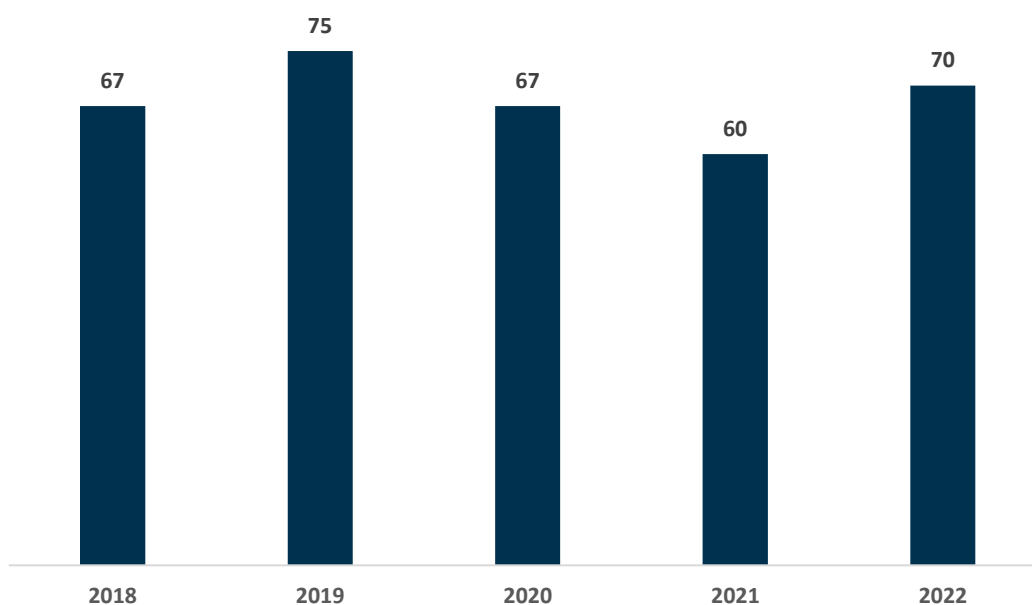
Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de onderzoeksresultaten beschreven op incidentniveau. Daarbij wordt onder andere ingegaan op het aantal incidenten waarbij NL-Alert is ingezet, het type incidenten en het tijdstip waarop de NL-Alerts zijn verstuurd. Hoofdstuk 2 gaat in op de resultaten op NL-Alert-niveau. Er is gekeken naar het aantal NL-Alerts die zijn verstuurd en in hoeverre de NL-Alerts voldoen aan de zes componenten uit het Inzet- en beleidskader. In hoofdstuk 3 vatten we de belangrijkste bevindingen samen en doen we enkele aanbevelingen.

1 Analyse per incident

1.1 Aantal incidenten

In de periode 2018 tot en met 2022 is bij 339 incidenten¹ NL-Alert ingezet. Dit betekent dat NL-Alert tussen 2018 tot en met 2022 gemiddeld 68 keer per jaar is ingezet. Opvallend is dat er een stabilisatie plaats lijkt te vinden van het aantal incidenten waarbij NL-Alert wordt ingezet. Waar in de periode 2013 tot en met 2017 NL-Alert over de jaren heen steeds vaker werd ingezet tijdens incidenten (Bakker et al., 2018), zien we nu geen duidelijke toename meer van dat aantal.

Figuur 1.1 Aantal NL-Alert inzetten in de jaren 2018 tot en met 2022

1.2 Type incidenten

NL-Alert kan worden ingezet bij incidenten, rampen en crises die of acuut handelen van het publiek vergen, of een fysieke bedreiging kunnen vormen, of voor grote maatschappelijke onrust en ontwrichting kunnen zorgen. In de periode 2018 tot en met 2022 werd NL-Alert verreweg het vaakst ingezet bij een brand (92 %). Daarnaast werd NL-Alert een aantal keer ingezet bij diverse weersomstandigheden, zoals storm en ijzel (3 %) en bij een gaslekkage of ontsnapping van gevaarlijke stoffen (2 %). Onder de categorie 'overige' vallen situaties die slechts een of twee keer voorkwamen, zoals de coronacrisis, het aantreffen van de E. colibacterie in drinkwater, een stroomstoring, de ontmanteling van een bom, de KPN-storing en gevaarlijke muizen in zee. Zie tabel 1.1.

¹ Voor bepaling van het aantal incidenten waarbij NL-Alert is ingezet zijn alleen de unieke, oorspronkelijke incidenten meegenomen. Wanneer meerdere veiligheidsregio's over hetzelfde incident (bijvoorbeeld stankoverlast Alblasterdam en de KPN-storing) een NL-Alert hebben uitgestuurd, dan wordt dit geteld als één incident.

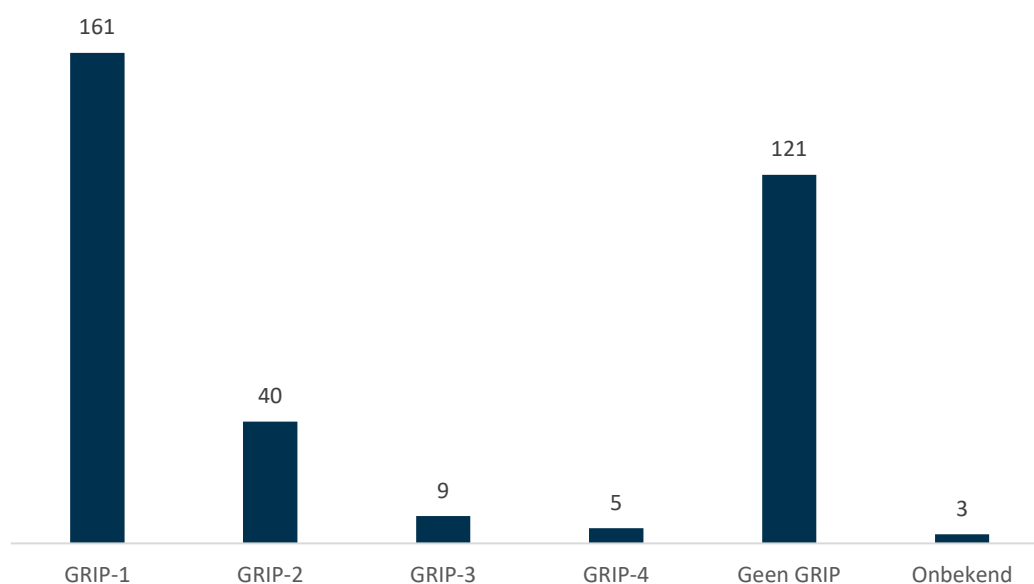

Tabel 1.1 Inzet NL-Alert naar type incident, 2018 t/m 2022

Type incident	Aantal inzetten	Percentage
Brand	312	92%
Weersomstandigheden	9	3%
Ontsnapping (gevaarlijke) stoffen	7	2%
Overige	11	3%

GRIP-niveau

De meeste NL-Alerts zijn ingezet bij GRIP-1 incidenten (N= 161). Daarnaast werd NL-Alert ingezet bij een groot aantal incidenten waarbij geen sprake was van een GRIP-opstapeling (N= 121). In verreweg de meeste gevallen ging het dan om een brand met rookontwikkeling, maar soms ook een gasstoring, lekkage van een gevaarlijke stof of explosiegevaar. In de onderzochte periode is NL-Alert vijf keer ingezet bij een GRIP-4 incident. Dit betroffen allemaal gebeurtenissen tijdens het hoogwater in Limburg (2021). Zo werden in Maastricht inwoners van de wijken Heugem en Randwyck oproepen hun huis te verlaten vanwege de verwachting dat gedurende de nacht die wijken onder water zouden komen te staan. Mensen in de omgeving van het Julianakanaal werden gealarmeerd in verband met een gat in de dijk. Hierdoor zouden Bunde, Voulwammes, Brommelen en Geulle op zeer korte termijn onder water komen te staan.

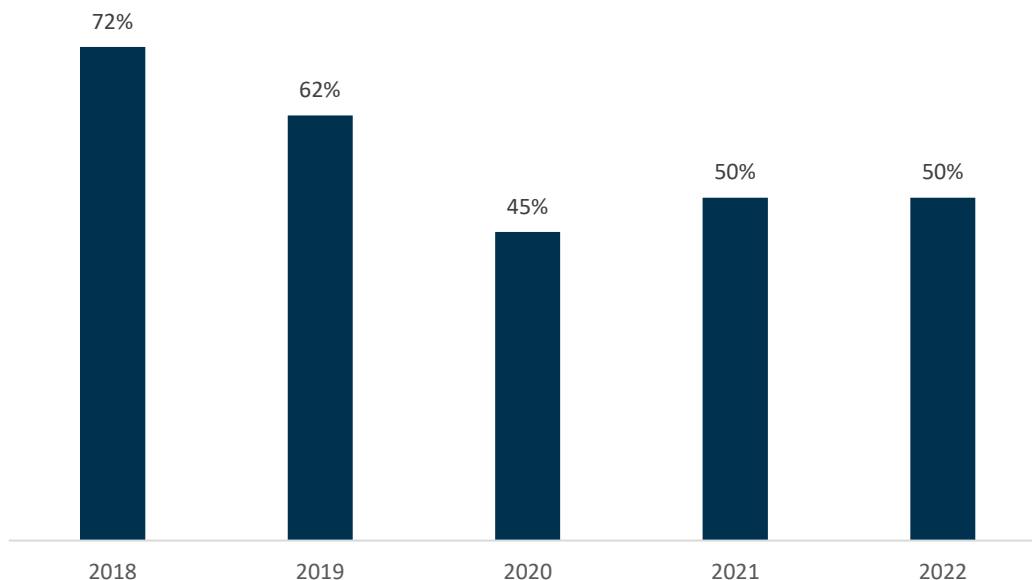

Figuur 1.2 Inzet NL-Alert naar GRIP-niveau, 2018 t/m 2022

1.3 Ontalmeringsbericht

NL-Alert kan ook ingezet worden om aan te geven dat de situatie waarvoor eerder via NL-Alert is gewaarschuwd onder controle is. Het verzenden van een ontalmeringsbericht via NL-Alert kan in sommige situaties meerwaarde hebben, maar is niet verplicht (Ministerie van

Justitie en Veiligheid, 2022). In onderstaande figuur is te zien dat het aantal incidenten waarbij een ontalmeringsbericht is verstuurd de afgelopen jaren is afgenomen. Daar waar in 2018 bij 72 % van de incidenten NL-Alert werd ingezet om te ontalmeren, was dit percentage in 2020 gezakt tot 45 %. In 2021 en 2022 stabiliseerde het percentage op 50 %. Zie figuur 1.3.

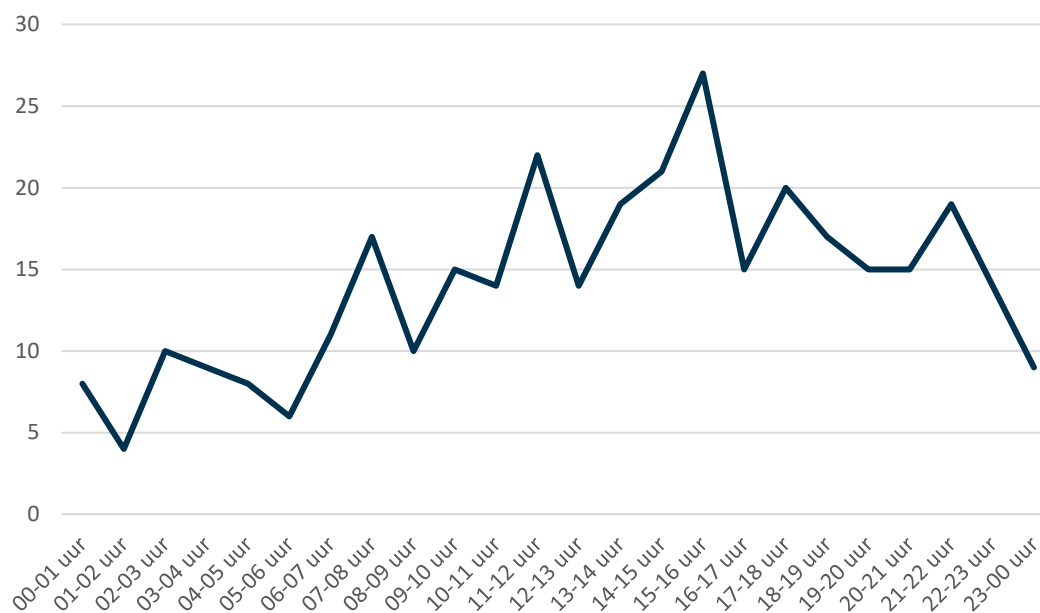

Figuur 1.3 Ontalmeringsberichten per jaar, 2018 t/m 2022

De daling van het aantal inzetten van NL-Alert om te ontalmeren kan mogelijk verklaard worden door de ervaringen die in de tussentijd zijn opgedaan. Op basis van het onderzoek naar de ervaringen van veiligheidsregio's met NL-Alert (Bakker, Luesink & Berger, 2023) is gebleken dat binnen de veiligheidsregio's verschillende afspraken zijn gemaakt over de inzet van NL-Alert om te ontalmeren. In een aantal veiligheidsregio's vindt de ontalmering standaard plaats via NL-Alert, omdat zij van mening zijn dat inwoners dit meestal verwachten en zij willen weten wanneer genomen maatregelen niet meer nodig zijn. Andere veiligheidsregio's proberen met behulp van een eerste NL-Alert inwoners naar andere bronnen te leiden die ze op de hoogte houden van het incident. Daar kunnen ze dan ook lezen dat de situatie weer veilig is. In de meeste veiligheidsregio's wordt echter per situatie afgewogen of het ontalmeren via NL-Alert noodzakelijk is. Ontalmering via NL-Alert is bijvoorbeeld volgens een veiligheidsregio niet noodzakelijk als mensen zelf in staat zijn om te bepalen wanneer de situatie weer veilig is. Dan volstaat een bericht via andere communicatiekanalen. Ook zijn steeds meer veiligheidsregio's terughoudend in het uitsturen van een ontalmeringsbericht via NL-Alert gedurende de nacht.

1.4 Tijdstip van inzet NL-Alert

Het moment van de dag waarop een eerste NL-Alert het meeste is ingezet, is in de loop van de middag (tussen 15.00 en 16.00 uur). Gedurende de nacht, tussen elf uur 's avonds en zeven uur 's ochtends, wordt het minst vaak een NL-Alert verstuurd. Zie figuur 1.4.

Figuur 1.4 Aantal NL-Alert inzetten naar moment van de dag, 2018 t/m 2022

1.5 Aantal inzetten per veiligheidsregio

NL-Alert is het vaakst ingezet in Veiligheidsregio Friesland (N= 37), gevolgd door Veiligheidsregio Groningen (N= 36). In Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland is NL-Alert het minst vaak ingezet: slechts twee keer. Zie tabel 1.2.

Tabel 1.2 Inzet NL-Alert per veiligheidsregio, 2018 t/m 2022²

Veiligheidsregio	Aantal inzetten	Percentage
Friesland	37	11 %
Groningen	36	10 %
Brabant-Zuidoost	25	7 %
Noord-Holland Noord	25	7 %
Drenthe	24	7 %
Noord- en Oost-Gelderland	24	7 %
Midden- en West-Brabant	22	6 %
Rotterdam-Rijnmond	21	6 %
Limburg-Noord	19	5 %
Zeeland	14	4 %

² Bij een aantal incidenten zijn voor hetzelfde incident door meerdere veiligheidsregio's een eigen NL-Alert verstuurd of zijn er naast een bovenregionaal of landelijk NL-Alert ook regionale NL-Alerts verstuurd. Al deze inzetten zijn afzonderlijk van elkaar meegeteld in het aantal inzetten van NL-Alert per veiligheidsregio.

Veiligheidsregio	Aantal inzetten	Percentage
Brabant-Noord	13	4 %
Hollands Midden	9	3 %
Kennemerland	9	3 %
Utrecht	9	3 %
IJsselland	8	2 %
Flevoland	8	2 %
Zaanstreek-Waterland	8	2 %
Gelderland-Zuid	6	2 %
Gelderland-Midden	4	1 %
Haaglanden	4	1 %
Zuid-Holland Zuid	4	1 %
Zuid-Limburg	4	1 %
Twente	4	1 %
Amsterdam-Amstelland	2	1 %
Bovenregionaal	1	1 %
Landelijk	3	1 %

Bij grote incidenten op nationale schaal kan op landelijk niveau een NL-Alert verstuurd worden. In de periode 2018 tot en met 2022 is dit drie keer gebeurd: tijdens de KPN-storing waardoor 112 uitviel, tijdens de coronapandemie en tijdens storm Eunice waarbij de meldkamer overbelast was. Op 9 augustus 2020 werd een bovenregionaal NL-Alert uitgestuurd, omdat op de Noordzee langs de kust gevaarlijke stromingen waren waargenomen, waardoor al drie zwemmers waren omgekomen. Zie hieronder in figuur 1.5 het NL-Alert.

NOODMELDINGEN

Noodmelding

NL-Alert 09-08-2020 16:30

Rode vlag op strand gehesen, gevaarlijke stromingen in zee, ga maximaal tot kniehoogte het water in, volg aanwijzingen van reddingsbrigade en hulpdiensten op!

Figuur 1.5 NL-Alert van 9 augustus 2020

2 Analyse per NL-Alert

2.1 Aantal NL-Alerts per jaar

In de periode 2018 tot en met 2022 zijn – verdeeld over 339 incidenten – in totaal 633 NL-Alerts verstuurd, zie tabel 2.1. Als bij een incident NL-Alert wordt ingezet, worden vaak meerdere NL-Alerts verstuurd om mensen op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen. Bij 64 % van de incidenten werd meer dan één NL-Alert verstuurd; hierbij is een eventueel ontalarmeringsbericht inbegrepen. Bij drie incidenten – tijdens de storm van 18 januari 2018, de stankoverlast in Alblasserdam en tijdens de KPN-storing – zijn zeven of meer regionale en/of landelijke NL-Alerts verstuurd.

Tabel 2.1 Aantal verstuurde NL-Alerts per incident

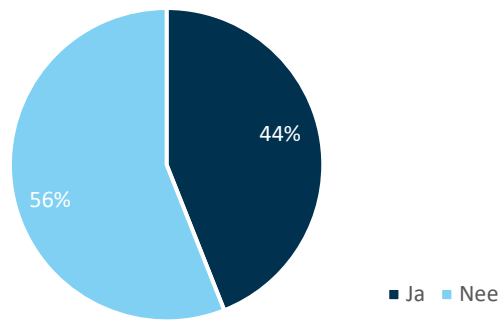
Aantal NL-Alerts	Aantal incidenten	Percentage
1 NL-Alert	120	35 %
2 NL-Alerts	168	50 %
3 NL-Alerts	35	10 %
4 NL-Alerts	12	4 %
7 NL-Alerts	1	< 1%
8 NL-Alerts ³	1	<1 %
10 NL-Alerts ⁴	1	<1 %

2.2 Componenten van een NL-Alert

Uit figuur 2.1 blijkt dat minder dan de helft van alle verstuurde NL-Alerts (44 %) in de periode 2018 tot en met 2022 voldoet aan alle zes componenten uit het Landelijke inzet- en beleidskader en ieder geval een afzender, datum en tijdstip, risico-omschrijving, locatie, handelingsperspectief en doorverwijzing naar aanvullende informatie bevatten. Dit percentage ligt lager dan voor de verstuurde NL-Alerts in de periode 2013 tot en met 2017. Toen voldeed 54 % van de verstuurde NL-Alerts aan alle componenten (Bakker et al., 2018).

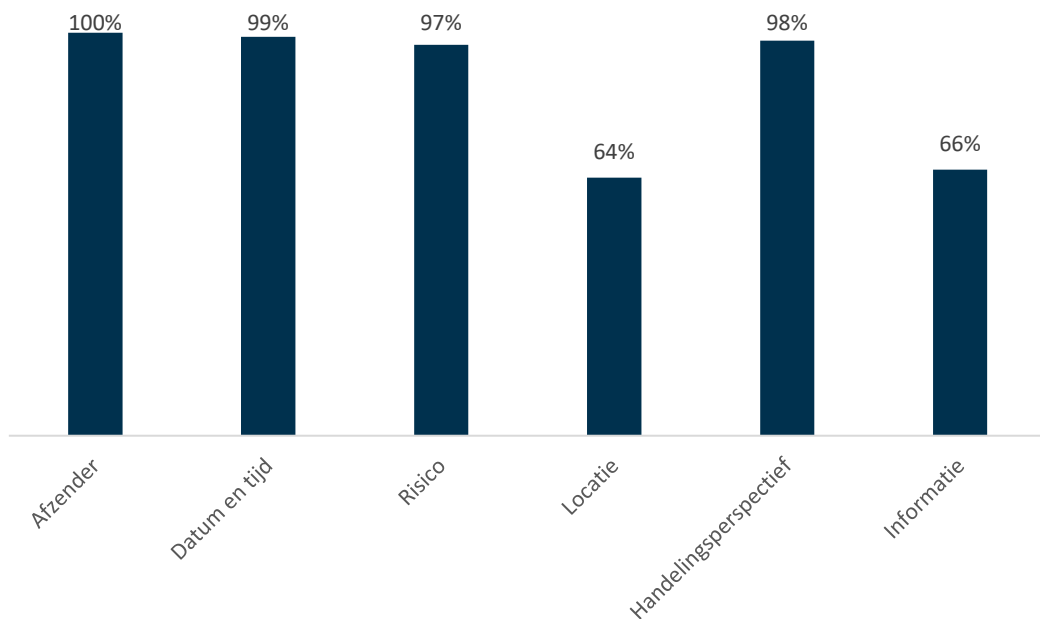
³ Tijdens de stankoverlast in Alblasserdam (2019) zijn door drie veiligheidsregio's in totaal 8 regionale NL-Alerts verstuurd.

⁴ Tijdens de KPN-storing (2018) zijn 10 unieke landelijke en regionale NL-Alerts verstuurd. Sommige NL-Alerts zijn verstuurd naar meerdere gebieden binnen een veiligheidsregio: deze hebben we niet afzonderlijk mee geteld.

Figuur 2.1 Voldoet het NL-Alert aan alle zes componenten?

Als er per component wordt gekeken, voldoen alle NL-Alerts aan de component afzender, aangezien door het systeem hier automatisch 'NL-Alert' wordt ingevoerd. Ook de datum en de tijd worden automatisch ingevuld, maar deze moeten wel worden geactualiseerd. Bij slechts 1 % van de NL-Alerts is dit niet gedaan. In verreweg de meeste NL-Alerts het risico benoemd, in 3 % ontbreekt dit. Van de verplichte componenten werd het minst vaak voldaan aan de component locatie: in 36 % van de NL-Alerts was deze component incompleet of niet aanwezig. Er werd dan helemaal geen locatie van het incident genoemd (16 %) of alleen de naam van een straat of een bedrijf (13 %), of alleen de regio of plaats (71 %). Opvallend was dat in eerste NL-Alerts vaak wel de locatie volledig werd weergegeven, maar dat dit in de aanvullende NL-Alerts nog wel eens werd weggelaten. Een handelingsperspectief werd in 98 % van de NL-Alerts geboden. In 66 % van de NL-Alerts werd doorverwezen naar een ander medium voor aanvullende informatie over het incident. In NL-Alerts waar een concrete doorverwijzing naar een ander medium ontbrak, stond soms wel aangegeven dat nadere informatie zou volgen. Mensen weten dan echter niet waar zij die aanvullende informatie kunnen verwachten.

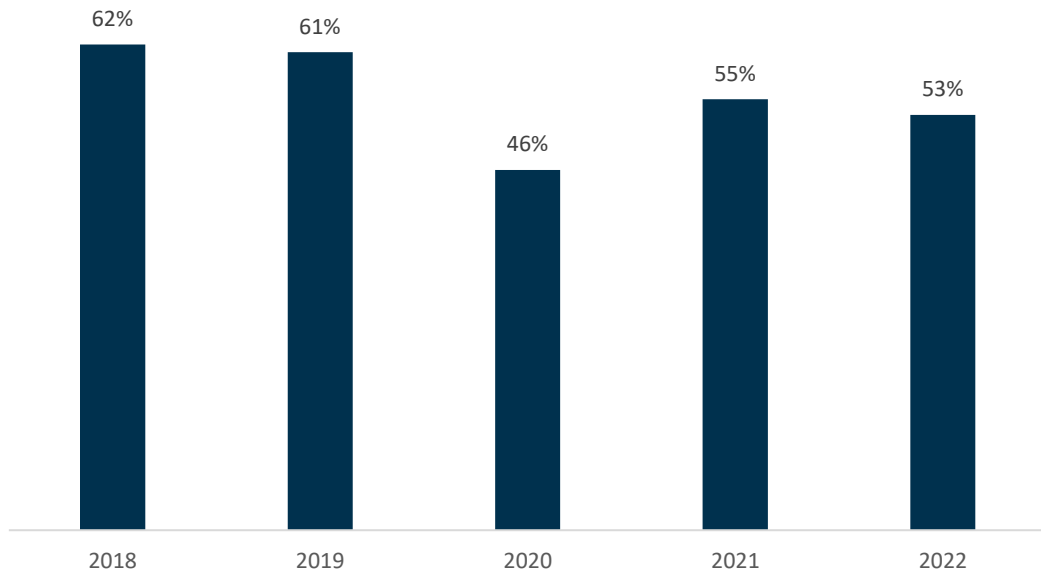

Figuur 2.2 Aanwezigheid van componenten in NL-Alerts

Compleetheid van NL-Alerts

Onderstaande figuur 2.3 laat zien dat de NL-Alerts in 2018 het vaakst voldeden aan de zes componenten, namelijk 62 % van de NL-Alerts. De resultaten laten geen duidelijke trend over de tijd zien.

Figuur 2.3 Compleetheid van NL-Alerts per jaar

3 Conclusie en aanbevelingen

Met dit inventariserend onderzoek is getracht inzicht te geven in de kenmerken van incidenten waarbij een NL-Alert is verstuurd in de periode 2018 tot en met 2020. Daarnaast is gekeken naar de compleetheid (c.q. de aanwezigheid van de zes componenten uit het beleidskader) van de verstuurde NL-Alerts. Hieronder worden de resultaten van het onderzoek samengevat en wordt per analyseniveau – respectievelijk naar inzet bij incidenten en naar het totaal aantal verzonden NL-Alerts – besproken wat de resultaten kunnen betekenen. Wij sluiten dit hoofdstuk af met enkele suggesties voor verbetering.

3.1 Inzet NL-Alert bij incidenten

- > In de jaren 2018 tot en met 2022 is NL-Alert bij 339 incidenten ingezet. Dit betekent dat NL-Alert gemiddeld 68 keer per jaar is ingezet. Opvallend is dat er een stabilisatie plaats lijkt te vinden van het aantal incidenten waarbij NL-Alert wordt ingezet. Er zijn hiervoor verschillende verklaringen te geven, maar het meest waarschijnlijk is dat veiligheidsregio's – na meer dan 10 jaar NL-Alert – voor zichzelf duidelijk hebben wanneer ze NL-Alert wel of niet in willen zetten bij incidenten.
- > In de afgelopen jaren werd NL-Alert verreweg het vaakst ingezet bij incidenten waarbij sprake was van brand. Een verklaring hiervoor is dat in Nederland meer branden voorkomen dan bijvoorbeeld gaslekkages of stroomstoringen, maar ook dat bij branden vaak stoffen vrijkomen die voor mensen schadelijk kunnen zijn en waarvoor zij gewaarschuwd moeten worden.
- > De meeste NL-Alerts zijn ingezet bij GRIP-1 incidenten, maar ook vaak bij incidenten waarbij geen sprake was van GRIP-opschaling. Meestal gaat het om branden, maar soms ook om bijvoorbeeld een gasstoring, lekkage van een gevaarlijke stof of explosiegevaar.
- > NL-Alert wordt het minst vaak ingezet durende de nacht. Dit resultaat komt overeen met de bevindingen uit de eerste inventarisatie van NL-Alert (Bakker et al., 2018). De meeste mensen liggen 's nachts te slapen, waardoor hulpdiensten mogelijk besluiten om op dat moment geen NL-Alert uit te sturen maar te communiceren via andere crisiscommunicatiekanalen.
- > Er zijn grote verschillen zichtbaar tussen de veiligheidsregio's wat betreft de frequentie waarmee ze NL-Alert in de periode 2018 tot en met 2022 hebben ingezet. Veiligheidsregio's Friesland en Groningen zetten NL-Alert het meest in en Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland het minst. Wellicht zijn er in verhouding meer incidenten in Friesland en Groningen geweest, maar een plausibeler verklaring is dat de veiligheidsregio's onderling verschillende afwegingen maken bij de besluitvorming om NL-Alert wel of niet in te zetten.

- > Het aantal incidenten waarbij NL-Alert is ingezet om te ontalarmeren is afgenomen van 72 % in 2018 tot 50 % in 2021 en 2022. Een mogelijke verklaring voor deze afname is dat veiligheidsregio's inmiddels een standpunt hebben ingenomen over het ontalarmeren via NL-Alert. Een paar veiligheidsregio's doen dit standaard wel, andere standaard niet en het merendeel weegt per situatie af of het ontalarmeren via NL-Alert noodzakelijk is.
- > In de periode 2018 tot en met 2022 is er drie keer een landelijk NL-Alert verstuurd: tijdens de KPN-storing waardoor 112 uitviel, tijdens de coronapandemie en tijdens storm Eunice waarbij de meldkamer overbelast was. In alle drie de gevallen was er sprake van een ernstig incident met landelijke impact.

3.2 De verzonden NL-Alerts

- > Slechts 44 % van de verstuurde NL-Alerts voldoet aan alle zes componenten uit het Inzet- en beleidskader (2022). Dit betekent dat een groot deel van de NL-Alerts daar niet aan voldoet. Als gekeken wordt per component, is het opvallend dat – net als bij de eerste inventarisatie van NL-Alert (Bakker et al., 2018) – in meer dan een derde van de NL-Alerts informatie over de locatie onvolledig was of ontbrak. Ook opvallend is dat in eerste NL-Alerts vaak wél de locatie volledig wordt weergegeven, maar dat deze in de aanvullende NL-Alerts regelmatig ontbreekt.
- > Anders dan tijdens de eerste inventarisatie van NL-Alert (Bakker et al., 2018) het geval was, is dat de informatie-component inmiddels niet meer optioneel is. De resultaten laten echter zien dat bijna een derde van de NL-Alerts geen doorverwijzing biedt naar een ander medium voor aanvullende informatie. Met name in eerste NL-Alerts en ontalarmeringsberichten ontbreekt deze doorverwijzing.

3.3 Aanbevelingen

Uit het onderzoek blijkt dat er ruimte bestaat voor verbetering van NL-Alert:

- > In veel gevallen wordt in de NL-Alerts de locatie van het incident niet (volledig) vermeld. We bevelen aan om de locatie wel volledig (dus zowel de regio / plaats als de straat / locatie) te vermelden, zodat de ontvanger van het NL-Alert kan nagaan of het incident daadwerkelijk op hem of haar betrekking heeft en daarmee kan bepalen of er gehandeld moet worden.⁵ Daarnaast dient de locatie in ieder NL-Alert genoemd te worden. Het is namelijk niet vanzelfsprekend dat de ontvanger ook de voorgaande NL-Alerts heeft ontvangen, bijvoorbeeld omdat hij of zij later naar het gebied van het incident is afgereisd. Zorg ervoor dat het vermelden van de volledige locatie geoefend wordt in het vakbekwaamheidsprogramma NL-Alert.
- > Inmiddels is de doorverwijzing naar aanvullende informatie een verplichte component, maar deze is in een derde van de NL-Alerts nog niet te vinden. Het alleen benoemen dat meer informatie volgt is niet voldoende (vaak wordt geschreven “nader bericht volgt”).

⁵ Al zullen de meeste mensen die dicht bij een incident verblijven op basis van eigen waarnemingen ook zelf kunnen bepalen of ze moeten handelen – zeker als het gaat om een brand die gepaard gaat met flinke rookontwikkeling, wat het meest voorkomende incidenttype in Nederland is.

Indien aanvullende informatie nog niet beschikbaar is, kan aangegeven worden via welk medium mensen aanvullende informatie kunnen verwachten. In een NL-Alert kan dit aangegeven worden met bijvoorbeeld de tekst: Meer info volgt via [bijvoorbeeld een website].

Literatuurlijst

Bakker, M., Katab, M., van Duin, M., & Wijkhuijs, V. (2018). [Inventarisatie inzet NL-Alert 2013-2017](#). Instituut Fysieke Veiligheid.

Bakker, M., Luesink, M., Berger, E. (2023). [De ervaringen van veiligheidsregio's met NL-Alert](#). Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2022). Landelijk Inzet- en Beleidskader NL-Alert.

NCTV (2015). *Inzet- en beleidskader NL-Alert*.

Bijlage 1 Componenten NL-Alert

In het *Landelijke Inzet- en beleidskader NL-Alert* van het ministerie van Justitie en Veiligheid (2022) staan de componenten beschreven waar een NL-Alert aan moet voldoen:

- > *Afzender*: in een NL-Alert wordt automatisch 'NL-Alert' als afzender vermeld; de organisatie die NL-Alert inzet, wordt niet genoemd.
- > *Datum en tijdstip* worden eveneens automatisch ingevuld op het moment van opstellen van het NL-Alert. Vervolgens moet nog wel op de knop 'actueel' worden geklikt voor het bijwerken van de datum en tijd.
- > De component *risico* heeft als doel de ontvanger van het NL-Alert bewust te maken dat hij/zij mogelijk acuut gevaar loopt. Er dient daarom omschreven te worden welk risico of gevaar er dreigt. De risico-component is opgebouwd uit twee elementen: de gevaarzetting en de bron. De gevaarzetting geeft aan waarmee burgers rekening moeten houden, bijvoorbeeld rook of explosiegevaar. Met de bron wordt de oorsprong bedoeld van waaruit het gevaar is ontstaan, bijvoorbeeld een brand of ongeval.
- > Met de component *locatie* wordt het gevaar gelokaliseerd en kan de ontvanger van het NL-Alert nagaan of het incident daadwerkelijk op hem/haar betrekking heeft. Binnen deze component wordt onderscheid gemaakt tussen het brongebied en het effectgebied. Het brongebied betreft de locatie waar het risico zijn oorsprong heeft, bijvoorbeeld een straat of een bedrijf. Het effectgebied is het gebied waar burgers blootgesteld zouden kunnen worden aan het gevaar, bijvoorbeeld in een bepaalde regio of plaats. Zowel informatie over de staat / locatie, als de regio / plaats dienen benoemd te worden in het NL-Alert.
- > Bij de component *handelingsperspectief* gaat het om informatie over wat burgers kunnen doen om de negatieve gevolgen van een incident te voorkomen of te beperken. Het handelingsperspectief is afhankelijk van het gevaar waaraan burgers worden blootgesteld. Een voorbeeld van een handelingsperspectief kan zijn: 'ga naar binnen en sluit deuren en ramen' of 'verlaat het natuurgebied'.
- > Ten slotte verwijst de component *informatie* de ontvanger van het NL-Alert naar een ander medium voor aanvullende informatie. Bijvoorbeeld de website van een gemeente of veiligheidsregio. Het doorverwijzen naar bronnen voor verdere informatie wordt relevant wanneer burgers in veiligheid zijn en behoefte hebben aan informatie over de stand van zaken met betrekking tot het incident.